

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Michaely Bejčkové a soudců Faisala Husseiniho a Ondřeje Mrákoty ve věci žalobkyně: **H. V.**, zastoupené advokátkou JUDr. Klárou A. Samkovou, Ph.D., Španělská 6, Praha 2, proti žalované: **Česká advokátní komora**, Národní třída 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 1. 2023, čj. 10.01-000600/22-007, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2024, čj. 11 A 77/2023-69,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně, advokátce JUDr. Kláře A. Samkové, Ph.D., **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 8 228 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně si půjčila peníze. Společnost, která jí spotřebitelský úvěr poskytla, vymáhala své nároky soudní cestou, a žalobkyně se tak ocitla v exekuci. Okresní soud návrh na zastavení exekuce zamítl; odvolací soud exekuci částečně zastavil, protože sjednaný úrok z úvěru byl lichvářský. Žalobkyně usilovala o zastavení celé exekuce, s dovoláním k Nejvyššímu soudu ovšem neuspěla (rozsudek NS ze dne 13. 4. 2022, čj. 20 Cdo 727/2022-123). Proto podala ústavní stížnost; požádala Českou advokátní komoru, aby jí určila advokáta k bezplatnému zastoupení před Ústavním soudem; a požádala Ústavní soud o prodloužení lhůty k doložení povinného zastoupení. Ústavní

soud lhůtu prodloužil (napodruhé) do konce září 2022, na další žádost o prodloužení lhůty nereagoval. Komora žalobkyni určila advokáta na začátku října 2022, určený advokát ani žalobkyně však Ústavnímu soudu nedoložili plnou moc pro řízení o ústavní stížnosti. Ústavní soud tedy ústavní stížnost odmítl pro neodstranění vad usnesením ze dne 2. 11. 2022, sp. zn. IV. ÚS 1800/22. Určený advokát se na Ústavní soud obrátil až více než týden poté, jeho podání proto bylo považováno za novou ústavní stížnost a ta byla odmítnuta pro opožděnost (usnesením ze dne 23. 11. 2022, sp. zn. I. ÚS 3122/22).

[2] Žalobkyně záhy po vydání prvního odmítavého usnesení Ústavního soudu požádala Českou advokátní komoru o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby, a to k zastoupení před Evropským soudem pro lidská práva (ESLP). Jak upřesnila k výzvě komory, advokáta žádala určit pro případ, že řízení o stížnosti, kterou proti usnesení IV. ÚS 1800/22 sama podá, postoupí do fáze, kdy bude zastoupení nezbytné. Komora však žalobkyni advokáta neurčila. V rozhodnutí uvedla, že ve věci žalobkyně šlo o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva. Před podáním stížnosti k ESLP je totiž nutné vyčerpat všechny vnitrostátní prostředky nápravy; to žalobkyně neudělala, protože nepodala věcně projednatelnou ústavní stížnost. Žalobkyně dále nijak nedoložila, že jí dva advokáti odmítli poskytnout požadovanou právní službu.

[3] Proti rozhodnutí České advokátní komory se žalobkyně bránila soudně, ale Městský soud v Praze její žalobu zamítl. Žalobkyně nezpochybnila, že v její věci šlo o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva; už jen proto nebylo možné žalobě vyhovět. Pokud žalobkyně tvrdila, že jí dva advokáti odmítli poskytnout právní službu, mohla předložit i jiné důkazy než jen potvrzení o odmítnutí (například e-mailovou konverzací, svědectví třetí osoby atp.). Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně kasační stížnost (nyní tedy vystupuje jako *stěžovatelka*).

[4] Stěžovatelka tvrdí, že se městský soud nevypořádal s jejími žalobními námitkami. Není totiž pravda, že v žalobě nevznesla námitky proti oběma důvodům pro neurčení advokáta. Stěžovatelka namítala jednak to, že neměla jak doložit odmítnutí od dvou advokátů, jednak to, že v jejím případě nešlo o bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva. Druhou námitku ovšem městský soud vůbec nevypořádal. První pak vypořádal nesprávně, protože trval na doložení odmítnutí. Žádný právní předpis však advokátům neukládá povinnost vystavovat potvrzení o tom, že odmítli žadatele bezplatně zastupovat. Stěžovatelka nadto v žádosti uvedla dvě jména advokátů, a neformálně tak potvrdila, že ji odmítli. Stěžovatelka má dále za to, že se městský soud měl zabývat také (ne)činností dříve určeného advokáta, kvůli němuž neuspěla u Ústavního soudu.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak, má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí právní služby [§ 18 odst. 2 písm. b) zákona č. 85/1999 Sb., o advokacii]. Komora určí advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně takovému žadateli, jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují; žádosti však nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva (§ 18c odst. 5 téhož zákona).

pokračování

[7] Ten, kdo žádá o určení advokáta k poskytnutí právní služby, musí mimo jiné doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů (§ 18c odst. 3 téhož zákona). Splnění této podmínky prokazuje žadatel. Nestačí však, pokud označí advokáty, kteří mu podle jeho tvrzení odmítli poskytnout konkrétní právní službu: tvrzení totiž nenahrazuje důkaz o tvrzené skutečnosti. Je na žadateli, aby uvěřitelným způsobem osvědčil, že ho jmenování advokáti skutečně odmítli (rozsudek NSS ze dne 29. 2. 2024, čj. 7 As 217/2023-28, body 17 a 18).

[8] Výše uvedené podmínky (podmínky podle § 18 odst. 3 a 5 zákona o advokacii) musejí být splněny současně. Pokud Česká advokátní komora žádosti o určení advokáta nevyhoví pro nesplnění více podmínek a žadatel v následné žalobě nezpochybní, že některou podmínku nesplnil, nelze jeho žalobě vyhovět (rozsudek NSS ze dne 9. 8. 2024, čj. 10 As 214/2023-33, odst. 8).

[9] Stěžovatelka prý v žalobě tvrdila, že v její věci nešlo o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva. To ale není pravda. Stěžovatelčiny žalobní námitky se totiž mýjely s důvody, ze kterých tuto podmínku Česká advokátní komora měla za nesplněnou.

[10] Česká advokátní komora za zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva označila to, že stěžovatelka hodlala podat stížnost k ESLP za situace, kdy pro procesní pochybení nevyčerpala dostupné vnitrostátní prostředky nápravy – nepodala věcně projednatelnou ústavní stížnost. Ústavní stížnost, proti jejímuž vyřízení se stěžovatelka hodlala u ESLP bránit, přitom skutečně nebyla věcně projednatelná, protože k ní nebyla doložena plná moc. A to ani měsíc poté, co Česká advokátní komora stěžovatelce určila advokáta k zastoupení před Ústavním soudem. Podle čl. 35 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod se ESLP nemůže vůbec zabývat stížností ve věci, v níž nebyly vyčerpány všechny vnitrostátní opravné prostředky. Tyto prostředky nejsou vyčerpány, pokud je ústavní stížnost odmítnuta pro nedoložení povinného zastoupení (rozhodnutí Komise ze dne 29. 11. 1995, č. 26345/95, *Špadrna proti České republice*). Stěžovatelka nezpochybňuje, že její ústavní stížnost byla odmítnuta z důvodu nedoložení plné moci. Nezpochybňuje tedy ani to, že by se ESLP její věci nemohl zabývat (že by ji označil za nepřijatelnou). Česká advokátní komora jí v takové situaci nemohla advokáta určit, protože pro to nebyly splněny zákonné podmínky. Stěžovatelka by ani s pomocí advokáta u ESLP nemohla uspět. Stěžovatelka žádala o určení advokáta až pro tu fázi řízení před ESLP, kde je zastoupení advokátem povinné. Ta ovšem následuje až po označení stížnosti za přijatelnou. Je proto zřejmé, že do této fáze by stěžovatelčina věc nemohla vůbec dospět, ani kdyby se stěžovatelka na ESLP skutečně obrátila.

[11] NSS rozumí tomu, že stěžovatelku trápí skutečnosti, které odmítnutí její ústavní stížnosti předcházely. Ty však nejsou podstatné pro hodnocení toho, zda by se ESLP mohl její věci vůbec zabývat. Nejsou proto podstatné ani pro závěr, zda v její věci šlo o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.

[12] Stěžovatelka se tedy v žalobě nebránila proti jednomu ze dvou důvodů, ze kterých jí Česká advokátní komora neurčila advokáta. Už jen tato skutečnost stačila k zamítnutí její žaloby. Stěžovatelčiny žalobní námitky proti druhému důvodu nadto byly nedůvodné.

Stěžovatelka byla povinna doložit, že jí dva advokáti odmítli poskytnout právní službu; to plyne jak ze zákona, tak i z judikatury NSS. Stěžovatelka tuto svou povinnost nesplnila. To, že v žádosti uvedla dvě jména advokátů, totiž nestačí (7 As 217/2023). Proto městský soud postupoval správně, když stěžovatelčinu žalobu zamítl.

[13] Stěžovatelka se svými kasačními námitkami neuspěla, NSS proto její kasační stížnost zamítl. Neúspěšná stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s.); České advokátní komoře žádné náklady nevznikly.

[14] NSS stěžovatelce ustanovil zástupkyni, jejíž odměnu a hotové výdaje hradí stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Odměna ve výši 6 200 Kč náleží za dva úkony právní služby – převzetí a přípravu zastoupení a doplnění kasační stížnosti [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu (tj. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění účinném před 1. 1. 2025)]. K ní je třeba připočíst paušální náhradu hotových výdajů 600 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu) a DPH ve výši 21 %. Celková částka 8 228 Kč bude advokátce vyplacena z účtu NSS do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. dubna 2024

Michaela Bejčková
předsedkyně senátu